

АГУУЛГА

1. ТӨСЛИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА	2
2. ТӨСЛИЙН ТАЛБАЙ, ТҮҮНИЙ ОРЧНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧИН, НИЙГЭМ-ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТӨЛӨВ БАЙДЛЫН ТОВЧ ТОДОРХОЙЛОЛТ.....	4
3. ТӨСЛИЙН ГОЛ БА БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙН ТОВЧ ТОДОРХОЙЛОЛТ	8
4. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТУХАЙН ЖИЛИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ГОЛ ЗОРИЛТ 9	
5. СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	10
6. ОРЧНЫ ТОХИЖИЛТ, НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	19
7. ТҮҮХ, СОЁЛЫН ӨВИЙГ ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ.....	21
8. НҮҮЛГЭН ШИЛЖҮҮЛЭХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ.....	22
9. ХОГ, ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ.....	23
10. ОСОЛ, ЭРСДЭЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	26
11. ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨР	29
12. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ УДИРДЛАГА ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	32
13. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ХЭРЭГЖИЛТИЙГ НӨЛӨӨЛЛИЙН БҮСИЙН ОРШИН СУУГЧДАД ТАЙЛАГНАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	33
14. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БОМТ-Г ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ ЗАРДЛЫН ХУРААНГУЙ.....	34

Баянхонгор аймгийн Шинэжинст сумын Хотгорын нүүрсний уурхайгаас Өмнөговь аймгийн Гурвантэс сумын Нарийнсухайтын нүүрс тээврийн зам хүртэлх 288.45 км урт хатуу хучилттай авто замын төсийн Байгаль орчны менежмент төлөвлөгөө-2026

1. ТӨСЛИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

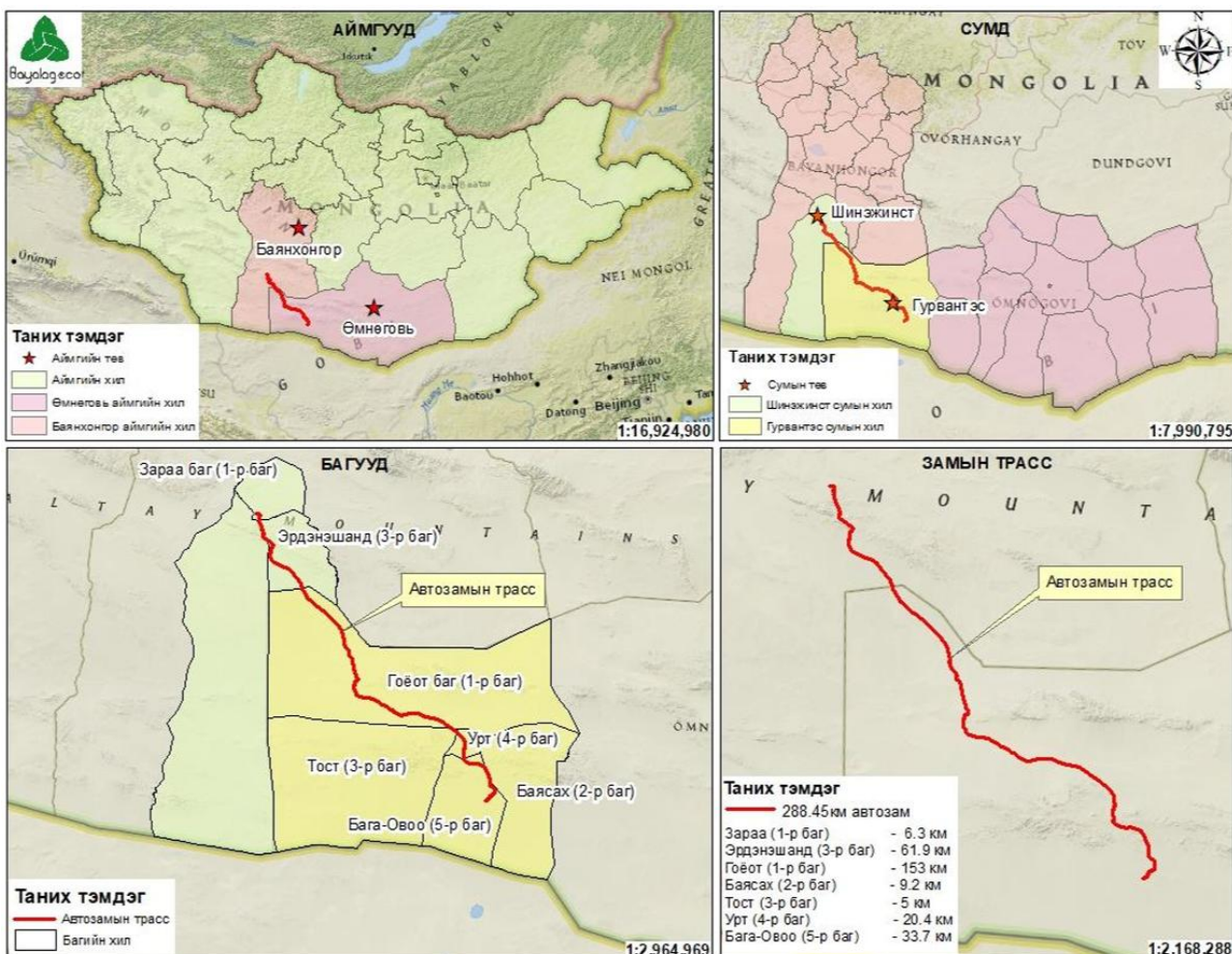
Төсөл хэрэгжүүлэгч: “Сэкер ресорсус” ХХК, улсын бүртгэлийн дугаар:9019097451, регистрийн дугаар: 2862468

Төслийн байршил: Баянхонгор аймгийн Шинэжинст сумын Хотгорын нүүрсний уурхайгаас Өмнөговь аймгийн Гурвантэс сумын Нарийнсухайтын нүүрс тээврийн зам хүртэлх 288.45 км урт хүнд даацын тээврийн хэрэгслийн тусгай зориулалтын авто зам

Сэкер Ресорсус Монголиа ХХК нь Баянхонгор аймгийн Шинэжинст сумын нутагт орших Хотгор чулуун нүүрсний уурхайн бүтээгдэхүүнээ Шивээхүрэн боомтоор экспортлох зорилгоор Хотгор чулуун нүүрсний уурхайгаас Нарийнсухайтын нүүрс тээврийн зам хүртэл нийт 288.45 км авто замыг барихаар төлөвлөж байна. Тус 288.45 км хүнд даацын тээврийн хэрэгслийн тусгай зориулалтын авто зам нь дараах чигийн тэнхлэгийн координатын дагуу баригдана. Үүнд:

Эхлэх цэг: Баянхонгор аймгийн Шинэжинст сумын 2-р багийн нутагт дэвсгэрт орших Сэкер Ресорсус Монголиа ХХК -ийн Хотгор чулуун нүүрсний уурхайн (44° 34' 5.15" N; 99° 16' 36.51" E) талбайгаас эхэлнэ.

Төгсөх цэг: Өмнөговь аймгийн Гурвантэс сумын Нарийнсухайтын нүүрс тээврийн зам (42° 57' 21.07" N; 101° 16' 27.47" E) –тай холбогдоно.

Төслийн хүчин чадал: Замын трасс нь Монгол орны баруун урд хэсэгт автозамын цаг уурын ПВ, ША, ПВ бүсэд хамаарах ба жилд 12 сая тн нүүрс тээвэрлэх хүчин чадалтай баригдах бөгөөд өдрийн дундаж хөдөлгөөний эрчим 1,298-3,815 ш бага болон хүнд даацын авто машин өнгөрөхөөр төлөвлөсөн.

Ажиллах хүч: Төслийн хугацаанд буюу зам барилгын үед нийт 809 хүн ажиллана. Замын барилгын үндсэн үзүүлэлт: Автозам нь “Авто зам төсөллөх ЗЗБНБД 22-004-2016” нормын дагуу “Хүнд даацын тээврийн хэрэгслийн тусгай зориулалтын автозамын төсөллөлт”-ийн шаардлагыг хангасан 2 талдаа 4м өргөн хайрган хөвөө, 8 м-ийн өргөн зорчих хэсэгтэй, далангийн өргөн нь 16м, 2 эгнээ замыг барина.

Ус зайлуулах байгууламжийн асуудлыг шийдэж шаардлагатай газруудад хоолой, болон ус давуулах даланг төлөвлөсөн. Төслийн авто зам барилгын ажлын ус зайлуулах байгууламжийн хувьд 1м диаметр 1.5м диаметр тус бүр дугуй хоолой – ,,,,, ш, – ,,,,, м урт ус давуулах далан 109 ш ус зайлуулах байгууламж барихаар төлөвлөсөн. Эдгээр ус зайлуулах байгууламжууд нь 180 хүртэл тн-ын даацтай хүнд даацын ачаатай машинуудыг даах чадвартай байхаар төлөвлөгдсөн. Уулархаг болон нугачаатай газар, ухмалтай хэсгүүдэд 199, 835 м трапец хэлбэрийн шуудуунуудтай байна.

Автозамын хучилтад асфальт бетон хучилт-50мм, цементээр бэхжүүлсэн буталсан чулуун суурь-200 мм, цементээр бэхжүүлсэн байгалийн хөрсөн суурь-200мм, хөлдөлтөөс хамгаалах дэд суурийн үе - 200 мм, ба далангийн үеүд нь 0.075 мм-ээс жижиг хэмжээтэй материалын агуулга нь 10%, хамгийн багадаа 15%-ийн CBR-тэй байна.

Дэд бүтэц:

Цахилгаан хангамж – Зам барилгын ажлын үеийн цахилгааны хэрэглээг 50, 100, 200, 300, 350, 500kW- хүчин чадалтай нийт 74 дизель генератораар хангана.

Ус хангамж – Баянхонгор аймгийн Шинэжинст сумын нутагт байрлах өөрийн 5 худгаас болон Гурвантэс сумын нутагт байрлах 20 худгаас гэрээгээр зам барилгын ажилд шаардлагатай усыг хангана.

Түүхий эд – Авто замын барилгын ажилд түгээмэл тархацтай ашигт малтмал ашиглуулах аймаг, сумдын Засаг дарга нарын захирамжийн дагуу шороон ордын материалын 32, элсний материалын 4, элс, шороо, чулууны 8 ордуудыг ашиглана.

Тоног төхөөрөмж – Гинжит трактор, дугуйт трактор, бульдозер, грейдер, дугуйт ачигч, экскаватор, хүнд даацын ачааны машин зэргийг авто замын барилгын ажилд ашиглана.

Авто замын 2026 оны төлөвлөлт: 2026 онд авто замын барилгын дараах ажлууд хийгдэхээр төлөвлөгдсөн. Үүнд:

- Заслын ажлыг бүрэн дуусгах
- Атираат ган хоолой усгралт
- Давуулах даланг цемент бетоноор хийх
- Замын дээд бүтэцийг бүрэн дуусгах
- Авто замын тоноглол болон тэмдэг тэмдэглэгээ байршуулах ажлыг дуусгах,
- Уулын шуудуу бүрэн татаж дуусгах
- Карьеруудын нөхөн сэргээлт
- Төлөвлөсөн цэгүүдэд мал, ан амьтны гарц гарамыг гаргах
- Төлөвлөсөн цэгүүд дээр тээврийн хэрэгслийн зогсоол, амрах талбай, хааинараи

2. ТӨСЛИЙН ТАЛБАЙ, ТҮҮНИЙ ОРЧНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧИН, НИЙГЭМ-ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТӨЛӨВ БАЙДЛЫН ТОВЧ ТОДОРХОЙЛОЛТ

Физик газарзүй. Говь-Алтайн уулт тогтолцооны гарал үүслийн хөгжил нь шинэхэн тектоникийн уул үүсэх хөдөлгөөнтэй холбоотой бөгөөд энэ асуудлаар судлаачдын санал нэлээд хол зөрүүтэй бас маргаантай байдаг боловч ихэнх нь Говь-Алтайн уулт өргөгдлийг плиоцен, плейстоцены заагт болж өнгөрсөн гэдэг ба тогтцын хувьд хагарлуудаар хэсэг бүлэг блокуудад хуваагдаж шилжин хөдлөхийн зэрэгцээгээр янз бүрийн цаг үеүдэд эргэж хөрвөж, атирч, эвдэрч өөрчлөгдсөн нэн ээдрээтэй, нийлмэл бүтэцтэй гэж үздэг. Говь-Алтайн нуруу, түүний системд багтаж буй өмнөд хэсгийн зэрэгцсэн, цуварсан хэсэг бүлэг уулс, тэдгээрийг өөр хооронд нь заагласан өргөн уудам бэл хөндийг шинээр тавигдах автозам дамжин өнгөрөхөөр төлөвлөгджээ.

Цаг уур, уур амьсгал. Төслийн талбай орчмын газар нутаг нь эх газрын эрс тэс, хахир ширүүн, хуурай-дулаан-хүйтэвтэр хосолсон уур амьсгалтай бөгөөд өвөл нь хүйтэвтэр, зун нь аагим халуун, хавар намар нь салхитай дулаан байдаг. Гурвантэс сумын нутагт агаарын жилийн дундаж температур 4.0°C-4.6°C, агаарын үнэмлэхүй температур жилийн бүх сард эерэг (тухайлбал, өвлийн 1-р сард +7.8°C) байдаг. Түүнчлэн Гурвантэс суманд салхины жилийн дундаж хурд 3.6м/с, намар болон хавар 4-6м/с, өвлийн саруудад 3-4.7м/с, бусад саруудад 2-4м/с байна. Тус нутаг нь салхины хагалбар урсгалын дагуу баруун хойдоос зүүн өмнө рүү салхилах үндсэн горимтой бөгөөд ихэвчлэн “уул хөндийн” салхи зонхилно.

Агаарын чанар. Замын трасс нь нэлээд өргөн нутаг дэвсгэрийг хамарч байгаа тул трассын дагуу нийт 12 цэгийг сонгон агаарын чанарын хэмжилтийг гүйцэтгэсэн байна. Шинжилгээний дүнгээр агаар дахь хүхэрлэг хийн агууламж 0.005-0.010 мг/м³, азотын давхар ислийн агууламж 0.009-0.024 хii Сэкер Ресорсус Монголиа ХХК-ийн Хотгор чулуун нүүрсний уурхайгаас Нарийнсухайтын нүүрс тээврийн зам хүртэлх 288.45 км авто замын төслийн Байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээний тайлан (Нэмэлт тодотгол) - 2024 он мг/м³, нийт тоосны агууламж 0.016-0.024 мг/м³ байсан ба Монгол улсын агаарын чанарын стандарт MNS4585:2016-д заасан нэг удаагийн зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээний хязгаараас бага түвшинд байна. Хээрийн судалгааны хугацаанд хүчтэй шороон шуурга зэрэг байгалийн онц үзэгдэл ажиглагдаагүй ба замын трассын дагуу агаар дахь нийт тоосны агууламж ерөнхийдөө жигд бага байна. Хүхэрлэг хий, азотын давхар ислийн хувьд ерөнхийдөө мөн жигд бага илэрцтэй байгаа нь төслийн талбайн хэмжээнд эдгээр бохирдуулах бодисуудыг ялгаруулах бусад эх үүсвэр одоогоор байхгүй байгааг харуулж байна. Төслийн талбайн ихэнх нутаг дэвсгэр чимээ аниргүй бөгөөд энэ бүс нутаг дахь цөөн тооны малчид, зэрлэг болон ахуйн мал амьтдаас өөр дуу чимээ үүсгэх эх үүсвэр байхгүй. Хэмжилтийн үр дүнгээс харахад дуу чимээний түвшин нь хэвийн бөгөөд зөвшөөрөгдөх хэмжээний хязгаарт байна. Өдрийн цагаар шувууд, шавжийн идэвхжилттэй холбоотойгоор дуу чимээний түвшин нэмэгддэг. Судалгааны үеэр дуу шуугианы хамгийн их түвшин 38 дБ(А)-с хэтрээгүй байна.

Хөрсөн бүрхэвч. Судалгаанд замын трассаас хоёр тийш 1.5 км буюу нийтдээ 3 км өргөн зурвасыг хамруулсан бөгөөд талбайн хүрээнд аараг толгод бүхий гадарга нь гуу жалгын хэрчигдэл ихтэй нам уулс болон тэдгээрийн хоорондох өргөн нарийн хуурай сайрууд, тэгшивтэр хөндий болон талархаг гадарга, жижиг дов довцог, шалархуу хотгор хонхор, элсэрхэг дов довцог зэрэг гадаргын олон янзын хэлбэрийг хамарч д.т.д 886-2315 м өндөрт байрлана. Судалгаанд хамрагдсан талбайд Монгол орны хөрсний ангиллаар Борсаарал, Бор, Цайвархүрэн, Сайрын хөрсний дэд хэв шинжид багтах чулуурхаг, нимгэн, сайргархаг, элсэн, хужирлаг төрлийн хөрснүүд дангаараа болон бүрдэл байдлаар тархсан байна. Эдгээр хөрс нь ерөнхий үржил шимийн түвшин багаас маш бага, шимт үе давхарга нь нимгэн (0-30 см), хэврэг өрмөнцөр, жижиг бөөмөрхөг болон үйрмэг бүтэцтэй, механик нөлөөлөлд тэсвэргүй, байгалийн аясаараа нөхөн сэргэх чадамж маш сул байдаг онцлогтой. Мөн маш их чулуурхаг, том ширхэгтэй элсний агууламж өндөртэй байна. Хөрсний үе давхарга нь ихэвчлэн ВВС-С гэсэн дараалалтай, хөрсний дээд үе давхаргын (0-30 см) ялзмагийн агууламж 0.1-1.6%, бүх үе давхарга карбонатжилттай, урвалын орчин 7.78-9.0 буюу дунд зэрэг шүлтлэгээс маш хүчтэй шүлтлэг, хялбар уусах давсжилт хужирлаг болон гөлтгөнө, хурдас бүхий хөрсний бүх үе давхаргад их (2.1-2.2 dS/m) агууламжтай, бусад хөрсөнд багаас дунд зэрэг буюу 0.1-0.52 dS/m байна. Хөрсний ширхгийн бүрэлдэхүүнд том ширхэгтэй элсэн фракц зонхилсон элсэнцэр бүрэлдэхүүнтэй. Нөлөөлөлд өртөөгүй ердийн хөрсний өнгөн үе давхарга дахь хортой болон био-идэвхт хүнд металлын агууламж стандартын хүлцэх агууламжаас ноцтой хэтэрсэн тохиолдол байхгүй хэвийн түвшинд байна.

Гадаргын ус. Төлөвлөж буй автозамын трасс дагуу түүний ойр орчмын нутаг нь манай орны түр урсгал бүхий гол горхитой мужид хамаарна. Эндхийн газар нутаг хуурайдуу, салхи ихтэй ба усны ууршилт их явагдана. Тус бүс нутагт жилд усны гадаргаас уурших усны хэмжээ 1000 мм ба түүнээс их байна. Энэ нь жилд орох хур тунадаснаас 10 ба түүнээс олон дахин их гэсэн үг юм. Тус бүс нутгийн сайрууд цас их унасан жилд хавар шар усны үертэй, харин зун хур бороо болон эрчим ихтэй аадар борооны усаар тэжээгдэн түр урсгалтай болох ба үерлэнэ. Жилийн бусад хугацаанд сайр, гуу жалга, судаг урсацгүй. Хур бороо ихтэй урсаг жилд, ялангуяа эрчимжил ихтэй түр зуурын хур борооны улмаас сайр, судаг, гуу жалга үерлэдэг. Энэ орчмын нутгийн гадаргуугийн хэрчигдэл их, сайрын сав газрын гидрологийн нөхцөл хүнд зэрэг байдал нь барилгын ажил гүйцэтгэхэд ихээхэн хүн хүч, зардал хөрөнгө, машин техник шаардах зэрэг бэрхшээл учруулахаар нөхцөлтэй. Замын нийт уртын дагуу түүнд хөндлөн эсвэл янз бүрийн өнцөг үүсгэсэн чиглэлд огтолсон сайр, судгуудын гулдирлын хэвгий нь харилдан адилгүй, эхээс адаг хүртэлх дундаж хэвгий нэлээд их буюу 10-45 промилль байна. Иймээс сайруудад ширүүн урсгал ажиглагдана. Тачир сийрэг ургамалтай, сул, нуралтад өртөмхий, ихэнхдээ шавар агууламжтай хайрга чулуурхаг ба элс бүхий хөрстэй. Энэ газарт хур тунадасны урсаар хөрс, чулуулгийн жижиг ширхгүүд зөөгдөж урсах, уул, толгодын хажуу бэл хормойн хур тунадаснаас үүсэх нэл урсац цугларах хэсэгт хөрсний эвдрэл хүчтэй үүсэж болно. Говь цөлийн бүс хэдийгээр хур тунадас багатай, хуурай нутаг боловч хур тунадас, ялангуяа эрчим их, тур зуурын хүчтэй аадраар сайр, судгууд

үерлэх нь өндөр магадлалтай хiii Сэкер Ресорсус Монголиа ХХК-ийн Хотгор чулуун нүүрсний уурхайгаас Нарийнсухайтын нүүрс тээврийн зам хүртэлх 288.45 км авто замын төслийн Байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээний тайлан (Нэмэлт тодотгол) - 2024 он байдаг. Гэхдээ үер ховор тохиолдох ба богино хугацаанд ажиглагдах хэдий ч зам, ус зайлуулах байгууламжийг эвдлэх, машин техникийг урсгах зэрэг тохиолдол гарах магадлалтай.

Газрын доорх ус. Гидрогеологийн региональ зүй тогтлын хувьд тус бүс нутаг нь Өмнөд говийн бүсэд хамаарна. Тухайн бүс нутгийн физик газарзүй, геологийн тогтоц, тектоник зэрэг нөхцөлүүдийг харгалзан Хотгор-Шивээ хүрэн чиглэлийн замын трасс дагуу гидрогеологийн хэд хэдэн үндсэн структур ялгаж, структур тус бүрээр нь тухайн орчны гидрогеологийн нөхцөлийг тодорхойлсон байна. Өндөр өргөгдсөн уулсыг гидрогеологийн массив, уулс хоорондын хотгорыг гидрогеологийн бассейн гэж ялгадаг. Энэхүү замын трассын чиглэлд геологийн тогтоц буюу газрын доорх ус агуулах геологийн орчны хувьд хоорондоо ялгаатай хэд хэдэн гидрогеологийн массив болон бассейн ялгагдана. Газрын доорх ус агуулах геологийн орчин буюу гидрогеологийн структур нь бүс нутгийн геологийн хөгжлийн түүх, тектоник хөдөлгөөний өрнөл, эдгээрийн дараа хэлбэржин тогтсон орчин үеийн геологийн биетүүдийн хэлбэр зэргээс хамааран өөр өөрийн онцлогтой. Говь-Алтайн нуруу, түүний системд багтаж буй өмнөд хэсгийн бүс геологийн судалгааны үр дүнгүүдээс үзэхэд энэ бүс нутгийн геологийн үндсэн суурь нь палеозойн настай чулуулгууд байх бөгөөд эдгээр нь палеозойн эринээс хойш олон удаагийн тектоник хөдөлгөөн, геологийн үйл явцын үр дүнд хэд хэдэн блок структурт хуваагдаж одоогийн уулсын үндсэн хэлбэр төрх бий болж, улмаар зэрэгцсэн, цуварсан хэсэг бүлэг уулс, тэдгээрийг өөр хооронд нь заагласан өргөн уудам бэл хөндийнүүд үүссэн байна. Улмаар мезо-кайнозойн эринд уулс хоорондын хөндийнүүдэд хурдас хуримтлал явагдан дүүргэгдэж, газрын доорх ус их хэмжээгээр агуулах боломжтой бассейнүүд буюу газрын доорх усны ай савууд үүссэн аж. Мезо-кайнозойн эриний төгсгөлийн шатанд бүс нутгийн хэмжээнд мөн тектоник хөдөлгөөн идэвхжиж өмнө үүсэн бий болсон гидрогеологийн үндсэн структурүүдийн хэлбэр зүйг өөрчлөн одоогийн хэлбэр төрхийг бий болгосон байна.

Ургамлан нөмрөг. Төлөвлөж буй авто замын трассын талбай нь Монгол орны ургамал газарзүйн тойргоор Алашаа говийн (цөлийн) тойргоос Говь Алтайн уулын цөлөрхөг хээрийн тойрог, Алтайн өвөр говийн (цөлийн) тойргуудад хамаарагддаг. Төслийн талбай болон тухайн орчмын нутаг дэвсгэр нь ургамлын экологи, тархах ургамлан нөмрөгөөрөө бүхэлдээ 4 хэв шинжид хамаарах 8 хэвшил, 15 бүлгэмдэл тархсан байна. Уг судалгаагаар төслийн талбайн болон түүний ойр орчмын цөл, цөлийн хээрийн ургамлан бүлгэмдлийг дагаж 22 овогт хамаарах 54 төрлийн 65 зүйл ургамал бүртгэгдсэн. “Монгол орны улаан ном” (2013)-ын ургамлын жагсаалтад орсон нэн ховор ургамал төслийн талбай орчимд тохиолдохгүй. “Монголын ургамлын улаан данс ба хамгааллын төлөвлөгөөний эмхэтгэл” (2012) -д бүртгэгдсэн хамгааллын статустай ургамал *Amygdalus mongolicus* - Монгол бүйлс устаж болзошгүй,

Cariophyteris mongolica- Монгол Догар, *Peganum harmala* - Эгэл өмхий өвс эмзэг, *Arnebia gutata* - толбот бэрмэг анхааралд өртөхөөргүй ангиллаар орсон. БОАЖЯ-ны сайдын 2022 оны 12 дугаар сарын 22-ны өдрийн А/603 дугаар тушаалаар батлагдсан “Ашигт ургамлын жагсаалт”-д орсон ховор статустай 4 зүйл, элбэг статустай 34 зүйл тохиолдоно.

Амьтны аймаг. Судалгааны талбай нь Монгол улсын хөхтөн амьтны улаан дансны Бүс нутгийн тархалтын бүсчлэлээр Говь Алтай нуруу, Алтайн өвөр говь цөл, Алашаа говь цөлийн бүсэд хамаарна. Трассын дагуу талбайд 5 зүйл могой, 7 зүйл гүрвэл нийт 12 зүйл мөлхөгч амьтан тэмдэглэгджээ. Энд монгол орны хамгийн том гүрвэл болох Замба гүрвэл (*Laudakia stoliczanal*), цоохор хонин гүрвэл (*Phynocephalus versicolor*), төмөр гүрвэл (*Alsophylax pipiens*), нохой гүрвэл (*Teratoscincus przewalskii*), могой гүрвэл (*Eramias multiocellata*), говийн гүрвэл (*Eramias przewalskii*), загалт гүрвэл (*Eramias merminulata*), нарийн могой (*Coluber spinalis*), тэмээн сүүл могой (*Eryx tataricus*), сум могой (*Psammophis lineolatus*), рашааны могой (*Elaphe dione*), бамбай хоншоорт могой (*Gloydus halys*) бий. Трассын дагуух талбай орчимд жигүүртэн шувуудын 40 орчим зүйлийг илрүүлэв. Эдгээр зүйлүүдээс монгол улсын улаан номд бүртгэгдсэн шувуудаас хулан жороо цөөн таарав. Трассын дагуу тохиолдох голлох жигүүртний зүйлүүдийг амьдралын хэв маягаар нь ялгавал уулын бэл, аараг толгод, хадархаг хавцал, гуу жалга, асга чулуу, сухайн довцгоор хахилаг xiv Сэкер Ресорсус Монголиа ХХК-ийн Хотгор чулуун нүүрсний уурхайгаас Нарийнсухайтын нүүрс тээврийн зам хүртэлх 288.45 км авто замын төслийн Байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээний тайлан (Нэмэлт тодотгол) - 2024 он ятуу, үетэн-таана, баглуурт хайрган хөрст дагжуур говь цөлөрхөг хээрт ногтруу, элсэн манхан сул элс, хармаг, сухай, бут сөөгт элсэн довцогт хулан жороо, хотны бүгээхэй, өндөр уулын хад цохио, хясаа, таг нугаар тас, ёл тохиолдоно.

Нийгэм, эдийн засаг. Баянхонгор аймаг нь 89,643 хүн амтай бөгөөд үүнээс 45,453 (50.7%) эмэгтэй, 44,190 (49.3%) эрэгтэй байна. Нийт хүн амын 32,665 нь аймгийн төвд, 10,017 нь сумуудын төвд, 46,961 хүн хөдөө амьдарч байна. Аймгийн хэмжээнд 26,737 өрхтэй бөгөөд үүний 72.7% буюу 19,432 өрх нь эрэгтэй өрхийн тэргүүлэгчтэй, 27.3% буюу 7,305 өрх нь эмэгтэй өрхийн тэргүүлэгчтэй байна. Нийт өрхийн 9,746 өрх нь аймгийн төвд, 3,057 өрх нь сумуудын төвд, 13,934 өрх нь хөдөө оршин сууж байна. Аймгийн нийт хүн амын 2.85% буюу 2,562 нь Шинэжинст суманд амьдарч байгаа бөгөөд үүний 49.25% буюу 1,262 хүн нь эрэгтэй, үлдсэн 50.75% буюу 1,300 хүн нь эмэгтэй байна. Сумын хэмжээнд 823 өрх оршин сууж байна. Өмнөговь аймаг нь 75,458 хүн амтай бөгөөд үүнээс 37,738 (50.01%) эрэгтэй, 37,720 (49.99%) эмэгтэй байна. Насны бүтцээр ангилбал 33.2 хувийг 0-14 насны хүүхэд, 59.5 хувийг 15-59 насны, 7.4 хувийг 60-с дээш насны хүн ам эзэлж байна. 2023 оны эцсийн байдлаар өрхийн тоо 25,338 болж өмнөх оноос 1,623 өрхөөр буюу 6.8 хувиар өссөн дүнтэй байна. Аймгийн нийт хүн амын 7% буюу 5,283 нь Гурвантэс суманд амьдарч байгаа бөгөөд үүний 50.5% буюу 2,668 хүн нь эрэгтэй, үлдсэн 49.5% буюу 2,615 хүн нь эмэгтэй байна. Сумын хэмжээнд 1,765 өрх оршин сууж байна.

3. ТӨСЛИЙН ГОЛ БА БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙН ТОВЧ ТОДОРХОЙЛОЛТ

Баянхонгор аймгийн Шинэжинст сумын нутагт орших Хотгорын чулуун нүүрсний уурхайгаас Өмнөговь аймгийн Гурвантэс сумын нутагт орших Нарийнсухайтын нүүрс тээврийн зам хүртэлх 288.45км авто зам төслийн байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээний ЗГ-ын 2023 оны 58 дугаар тогтоолын 2 дугаар хавсралтаар баталсан Байгаль орчны нөлөөллийн үнэлгээний журам, Байгаль орчны нөлөөллийн үнэлгээний аргачлалын дагуу байгаль орчин, нийгмийн бүрэлдэхүүн хэсэг тус бүрээр авч тусгасан.

Төслийн үйл ажиллагаанаас байгаль орчин, нийгэм эдийн засагт үзүүлж болзошгүй болон гол сөрөг нөлөөллийг болзошгүй болон гол сөрөг нөлөөллүүд, түүний үйлчлэлд өртөх нутаг дэвсгэрийн байгаль орчин, нутгийн оршин суугчид, түүх, соёлын өвд бий болох сөрөг үр дагавар, түүний эрчим, цар хүрээ, шууд болон шууд бус нөлөөллүүд, болзошгүй нөлөөллийг Монгол улсын хууль тогтоомжид заасан болон олон улсын нийтлэг аргуудыг ашиглан үнэлсэн.

Төслийн **болзошгүй нөлөөллийн үнэлгээг** магадлан жагсаах болон матрицын аргаар үнэлсэн. Үүнээс **гол сөрөг нөлөөллийг** ялган авч төслийн бүтээн байгуулалтын болон ашиглалтын үеийн нөлөөллийг Оноот үнэлгээний аргаар тус тус үнэлсэн.

Хүснэгт-1 Сөрөг нөлөөллийн үнэлгээ

№	Нөлөөлөл	Нөлөөллийн түвшин	Нөлөөллийн үнэлгээ
А	Фикик нөлөөлөл	-11	Дунд зэргийн сөрөг нөлөөтэй
А1	Агаарын чанарын нөлөөлөл	-9.25	Дунд зэргийн сөрөг
А2	Газрын гадарга, хэвлий	-15.3	Их сөрөг
А3	Хөрсөн бүрхэвч	-13	Дунд зэргийн сөрөг
А4	Ус	-6.5	Дунд зэргийн сөрөг
В	Биологийн олон янз байдал	-12	Дунд зэргийн сөрөг нөлөөтэй
В1	Ургамлан нөмрөг	-11.5	Дунд зэргийн сөрөг
В2	Амьтны аймаг	-12.5	Дунд зэргийн сөрөг
С	Нийгэм-Эдийн засгийн нөлөөлөл	+7.33	Бага зэргийн эерэг нөлөөтэй
С1	Ажил эрхлэлт, дэд бүтэц, эдийн засаг	+7.33	Бага зэргийн эерэг
	Нийт нөлөөлөл	-8.67	Бага зэргийн сөрөг нөлөөтэй буюу зөвшөөрөх боломжтой

Төслийг хэрэгжих явцад байгаль орчинд үзүүлэх нөлөөллийн түвшинг тогтоох зорилгоор эерэг болон сөрөг нөлөөллүүдийг жагсааж нөлөөллийн үргэлжлэх хугацаа, үйлчлэх хүрээг шинжилж хувийн жинг тодорхойлох замаар шинжилгээ хийв. Нийт нөлөөллийн 67.5% нь шууд, 20% нь шууд бус буюу болзошгүй сөрөг нөлөөлөлд хамаарна.

Нөлөөллийн 65% нь дунд хугацааны нөлөөлөлд 22.5% нь урт хугацааны, 12.5% нь богино хугацааны сөрөг нөлөөлөлд хамаарна. Нөлөөллийн шинжилгээнээс үзэхэд нийт нөлөөллийн 24% нь

ээрэг, 32% нь бага зэргийн хүчтэй, 30% нь дунд зэргийн хүчтэй, 14% нь их хүчтэй нөлөөлөлд тус тус хамаарч байна.

4. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТУХАЙН ЖИЛИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ГОЛ ЗОРИЛТ

Энэхүү 2026 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд Сэкер Ресорсус Монголиа ХХК-ийн Хотгорын нүүрсний уурхайгаас Нарийнсухайтын нүүрс тээврийн зам хүртэлх 288.45км хүнд даацын тээврийн хэрэгслийн тусгай зориулалтын авто зам байгуулах төслийн үйл ажиллагаанаас байгаль орчинд нөлөөлөх нөлөөллүүдийг бууруулах арга хэмжээ, шаардагдах хөрөнгө зардал, дагаж мөрдөх дүрэм журам, стандартуудыг нэгтгэн үзүүлсэн бөгөөд авто зам байгуулах үйл ажиллагаа явуулж эхэлснээс хойш жил бүр БОННУ-ний тайлангаар тогтоогдсон гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд, тэдгээрийг арилгах бууруулах арга хэмжээнүүдийг төлөвлөсөн. Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө боловсруулах хянан батлах журамын дагуу боловсруулан 12 дугаар сард багтаан дараа оны тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг боловсруулан батлуулна.

5. СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Хүснэгт-2 Сөрөг нөлөөллийг бууруулах төлөвлөгөө

№	Гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Хэмжих нэгж	Нэгжийн зардал, сая/төг	Тоо хэмжээ	Нийт зардал, сая/төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа, давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
1. Агаарын чанарт үзүүлэх нөлөөллийн бууруулах									
1	Замын ажилд шаардлагатай элс шаврыг карьераас олборлоход агаарт тоосжилт үүсэх	Карьераас материал олборлож зөөх түр зам болон бусад газар шорооны ажил, гадаад нүүрс тээвэрлэлт, чулуу бутлах үйлдвэр ажиллах үед үүсэх тоосжилтыг бууруулах зорилгоор усалгааны хуваарийг гаргаж, хуваарийн дагуу замын усалгааг хийх усалгаа хийх	Төсөл хэрэгжиж буй талбай	Усалгаа	0.05	-	3	Ажил явагдаж байгаа хэсгүүдэд усалгаа хийх	Агаарын тухай хууль Агаарын бохирдлын төлбөрийн тухай хууль MNS4585:2016. Агаарын чанар. Техникийн ерөнхий шаардлага MNS 5885-2008 Агаарт байх бохирдуулах Бодисын хүлцэх хэм хэмжээ Техникийн ерөнхий шаардлага.
2		Засаж сайжруулсан замаас гаргахгүйн тулд MNS4597 2014 зам дагуу тэмдэг, тэмдэгжүүлэх, ухуулах самбар байршуулах, замыг засаж нягтаршуулах	Замын трасс дагуу	ш	0.05	2	3	Жил бүрийн замын төлөвлөлт өөс хамаарна	MNS4597:2014. Авто замын тэмдэг. Техникийн ерөнхий шаардлага.

Баянхонгор аймгийн Шинэжинст сумын Хотгорын нүүрсний уурхайгаас Өмнөговь аймгийн Гурвантэс сумын Нарийнсухайтын нүүрс тээврийн зам хүртэлх 288.45 км урт хагуу хучилттай авто замын төсийн Байгаль орчны менежмент төлөвлөгөө-2026

3		Авто замын барилгын ажлын үе болон замыг нягтаршуулах чанарыг даацыг шалгах зорилгоор хүнд даацын машин техник явах тохиолдолд үндсэн болон түр замын дагуу тээврийн хэрэгслийн хурдны хязгаарлалтад хянат тавьж тэмдэг тэмдэглэгээ байршуулах,	Замын трасс дагуу	км	ХОЗ*	ХОЗ*	ХОЗ*	Үйл ажиллагааны турш	Агаарын чанар. Техникийн ерөнхий шаардлага MNS 5885-2008	
4		Чулуу бутлуур, цемент түр үйлдвэр, асфальт түр үйлдвэр орчимоос үүсэх тоосжилтыг бууруулж усалгааг хийх	Түр зам, ажлын орчим талбай	км	ХОЗ*	ХОЗ*	ХОЗ*	Үйл ажиллагааны турш		
5	Зам барилгын ажилд ашиглах хүнд даацын тээврийн хэрэгслийн түлшний шаталтаас агаар бохирдуулагч хийнүүд ялгарах	Тээврийн хэрэгслүүдийн засвар үйлчилгээг сард 1 удаа хийх, шаардлага хангаагүй, утаа их ялгаруулдаг агаарын чанарт сөрөг нөлөө үзүүлэх машин, техникийг актлах эсвэл засвар үйлчилгээг хийж ашиглах	Төслийн талбай ажиллаж буй техникүүд	-	-	-	ХОЗ*	Сард нэг удаа	MNS5013:2009. Бензин хөдөлгүүртэй автомашин утааны найрлага дах хорт бодисын зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ ба хэмжих арга MNS5014:2009. Дизель хөдөлгүүртэй автомашин –утааны тортогжилтын зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ ба хэмжих арга	
		Зардал					6,0			
2.Хөрсөн бүрхэвч газрын гадаргад үзүүлэх нөлөөллийг бууруулах										
1	Төслийн үйл ажиллагаагаар нийт 4,320.0 мян.м3	Зам барих, карьераас олборлолт хийх үед шимт хөрсийг зохистой зузаанаар хуулж хадгалах	Замын трассын дагуу	га	-	-	ХОЗ*	Үйл ажиллагааны турш	MNS5916:2008. Байгаль орчин. Газар шорооны ажлын үед үржил шимт хөрс хуулалт, хадгалалт	

Баянхонгор аймгийн Шинэжинст сумын Хотгорын нүүрсний уурхайгаас Өмнөговь аймгийн Гурвантэс сумын Нарийнсухайтын нүүрс тээврийн зам хүртэлх 288.45 км урт хатуу хучилттай авто замын төсийн Байгаль орчны менежмент төлөвлөгөө-2026

2	шимт хөрс хуулна.	Шимт хөрсний хуулалт, хадгалалт, овоолгыг MNS 5916:2008 стандартын дагуу хуулж хөрс сийрэгжих тул хөрсний овоолгуудын дээд болон хажуу гадаргууг хэлбэржүүлэх	Шимт хөрсний овоолгууд	м3	-	-	ХОЗ*	Үйл ажиллагааны турш	
3		Шимт хөрсний ойр орчимд тэмдэг тэмдэглэгээ байршуулах	Шимт хөрсний овоолгууд	ш	0.05	20	1	Үйл ажиллагааны турш	
4	Төслийн үйл ажиллагааны улмаас 306 га талбай эвдрэлд өртөнө.	Авто замын ажил дууссаны дараа ажилчдын түр зам, карьер зэргээр эвдэрсэн талбайн нөхөн сэргээлтийг хийж орон нутагт хүлээлгэн өгөх.	Эвдрэлд өртсөн талбайнууд	га	Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөөнд тусгав.			Авто замын ажил дууссаны дараа 2 ба 3 дах жилээс	MNS5917:2008 Байгаль орчин. Уул уурхайн үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаагаар эвдэрсэн газрын нөхөн сэргээлт. Техникийн ерөнхий шаардлага . MNS5918:2023. Байгаль орчин. Эвдэрсэн газрыг ургамалжуулах, техникийн ерөнхий шаардлага
5	Хүнд машин механизм, машин техникийн аюулгүй ажиллагаа алдагдах, осол эрсдэл	Шатах тослох материалаар бохирдсон хөрс саармагжуулах, даавуу, хаягдал тос маслоны сав зэргийг цуглуулах түр цэгийг байгуулж, тэмдэг тэмдэглэгээ байршуулах	Төслийн талбай	Багц	ХОЗ*	-	ХОЗ*	Талбайд нэг удаа	MNS5850:2019. Хөрсний чанар. Хөрсөнд агуулагдах бохирдуулах бодисын зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ

Баянхонгор аймгийн Шинэжинст сумын Хотгорын нүүрсний уурхайгаас Өмнөговь аймгийн Гурвантэс сумын Нарийнсухайтын нүүрс тээврийн зам хүртэлх 288.45 км урт хагуу хучилттай авто замын төсийн Байгаль орчны менежмент төлөвлөгөө-2026

6	болох хүний санамсар болгоомжгүй үйлдлийн улмаас ШТМ асгарч, улмаар хөрсөн бүрхэвч бохирдож болзошгүй.	Хөрсөн бүрхэвчийн бохирдолыг бууруулах зорилгоор орон нутагтай хамтран айл өрхөд эко нойл суурилуулах	Төслийн талбайд хамрах сумдууд	ш	ХОЗ*	2	ХОЗ*	
7		Авто замын барилгын ажилд ашиглах асфольта ашигласан тохиолдолд холбогдох журам болон хор аюулын лавлах мэдээлэлд заасны дагуу тээвэрлэлт, хадгалалтын нөхцөлийг баримтлан ажиллах, асгаралтын үед шуурхай арга хэмжээ авах, асгаралтын иж бүрдлийг бэлтгэн авто замын барилгын бүсэд асгаралт гарч болзошгүй газруудад байрлуулах	Зогсоолууд, Ажилчдын түр кемп, бутлуур, цемент, асфольта үйлдвэр	Багц	500.0	10	10,0	Үйл ажиллагааны турш
8	Замын суурийн ажилд ашиглагдах химийн бодисын асгарсан тохиолдолд хөрсөн бүрхэвч бохирдож болзошгүй.	Авто замын барилгын ажилд ашиглах асфольтийн хор аюулын лавлах мэдээлэлд заасны дагуу тээвэрлэлт, хадгалалтыг хийх	Түр агуулах	Багц	ХОЗ*	3	ХОЗ*	Асфольта давхарга хийх хугацаанд Химийн хорт болон аюултай бодисын тухай хууль MNS6458:2014. Химийн хорт бодис бүтээгдэхүүний агуулах, ерөнхий шаардлага
		Зардал					11,0	
3.Усан орчинд үзүүлэх нөлөөллийг бууруулах								

Баянхонгор аймгийн Шинэжинст сумын Хотгорын нүүрсний уурхайгаас Өмнөговь аймгийн Гурвантэс сумын Нарийнсухайтын нүүрс тээврийн зам хүртэлх 288.45 км урт хатуу хучилттай авто замын төсийн Байгаль орчны менежмент төлөвлөгөө-2026

1		Ашиглах усны хэмжээгээр ус ашиглах дүгнэлт гаргуулж, гэрээ байгуулан ажиллах.	Төслийн талбай	Удаа	-	1.0	ХОЗ*	Үйл ажиллагааны турш Жил бүр		
2	Авто зам байгуулах төслийн хүрээнд ажилчдын унд ахуй, замын барилгын ажил, тоосжилт дарах үйл ажиллагаанд нийт 4.1л/с ус ашиглана.	Ус ашиглах гэрээ, дүгнэлтэд заасан ашиглах хэмжээнээс хэтрүүлэн ашиглахгүй байх, тоолуурын заалтыг баталгаажуулах	Төслийн талбай	ш	ХОЗ*	-	ХОЗ*	Жилд 1 удаа	Усны тухай хууль Ус бохирдуулсны төлбөрийн тухай хууль MNS 0900:2018. Хүрээлэн буй орчин. Эрүүл мэндийг хамгаалах. Аюулгүй байдал. Ундны ус. Эрүүл ахуйн шаардлага, чанар, аюулгүй байдлын үнэлгээ MNS6148:2010.Усны чанар. Газрын доорхи усыг бохирдуулагч бодисын зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ	
3		Дэлхийн усны өдрөөр усны хэрэглээг бууруулах, ариг гамтай ашиглах талаар гэрээт компаний БО-ны хариуцсан ажилтануудад сургалт зохион байгуулах, цаашлаад ажилчдад мэдээлэл өгөх.	Төслийн ажилчид	Удаа	5.0	1.0	5.0	Жил бүр		
4		Аадар бороо, шар усны үерийн ус зайлуулах суваг, давуулах далан, гарцыг замын трассын дагуу барьж байгуулах	Авто замын трассын дагуу	ш	ХОЗ*	Авто замын зураг төсөлд заасны тоогоор	ХОЗ*	Зам барилга ажил дуусах үед		
5		Усан орчинг хамгаалах	Уст цэгийг хамгаалах зорилгоор булгийн эхийг хашиж хашаалах	Аймаг сумын санал дээр үндэслэн	ш	ХОЗ*	2	ХОЗ*		Жилд 1
			Зардал					5.0		
4.Ургамлан нөмрөг										

Баянхонгор аймгийн Шинэжинст сумын Хотгорын нүүрсний уурхайгаас Өмнөговь аймгийн Гурвантэс сумын Нарийнсухайтын нүүрс тээврийн зам хүртэлх 288.45 км урт хатуу хучилттай авто замын төсийн Байгаль орчны менежмент төлөвлөгөө-2026

1	Төслийн үйл ажиллагаага ар 724 га талбай эвдрэлд өртөж, шимт хөрсийг хуулснаар ургамлын нөмрөг устах	Зам барилгын үед замын маршрутыг баталж, шаардлагагүй олон салаа зам гаргахгүй байх талаар сургалт зохион байгуулах ,	Төслийн талбай	Удаа	ХОЗ *	2	ХОЗ*	2 удаа	Байгалийн ургамлын тухай хууль Ургамал хамгааллын тухай хууль
2	Машин техникийн аюулгүй ажиллагаа алдагдан шатах тослох материал асгарсны улмаас ургамлын бүрхэвч бохирдож болзошгүй.	ОХШ-ний хөтөлбөрийн хүрээнд тодорхойлогдсон ургамлан бүрхэвчийн талаар гэрээт компанийн БО-ны хариуцсан ажилтануудад сургалт зохион байгуулах, цаашлаад ажилчдад мэдээлэл өгөх.	Төслийн ажилчид	Удаа	3.0	1	3.0	Жилд 1 удаа	Байгалийн ургамлын тухай хууль ургамлын тухай хууль
		Зардал					3.0		
5.Амьтны аймаг									
1		Зуд болон ган гачигтай үед зэрлэг ан амьтдад усан хангамжыг сайжруулах, өвс тэжээл тавьж өгөх зэргээр ан амьтдыг хамгаалах биотехникийн арга хэмжээг авах	Төслийн талбайн ойр орчимд	Удаа	10.0	1.0	10.0	Жилд 1 удаа	Амьтны тухай хуулийн 6-р зүйл

Баянхонгор аймгийн Шинэжинст сумын Хотгорын нүүрсний уурхайгаас Өмнөговь аймгийн Гурвантэс сумын Нарийнсухайтын нүүрс тээврийн зам хүртэлх 288.45 км урт хатуу хучилттай авто замын төсийн Байгаль орчны менежмент төлөвлөгөө-2026

2	Говийн бүсийн нэн, нэн ховор амьтад бүрдэл, хууль бус ан агнуур, амьтны үр зулзага, үүр өндгийг сүйтгэх байх, ан амьтан агнасан тохиолдолд хариуцлага тооцох эрх зүйн ойлголт, машин техник хэрэгслээр явж байх үед ойр орчмын амьтдыг үргээхгүй байх талаар сургалт ,мэдээллийг өгөх	Төслийн ажилчид	Удаа	3.0	2	6.0	Жилд 1 удаа	
3	Мал амьтны шилжилт хөдөлгөөн ихтэй байршилд хурдны хязгаарлалтын болон мал амьтны тэмдэг тэмдэглээг байршуулах	Трассын дагуу	ш	0.05	20	1.0	Замын үе шатуудад	MNS4597:2014 авто замын тэмдэг. Техникийн ерөнхий шаардлага
4	Авто зам мал, амьтан ихтэй хэсэгт өнгөрөх гарц гаргах	Трассын дагуу	ш	-	-	ХОЗ*	ХОЗ*	

Баянхонгор аймгийн Шинэжинст сумын Хотгорын нүүрсний уурхайгаас Өмнөговь аймгийн Гурвантэс сумын Нарийнсухайтын нүүрс тээврийн зам хүртэлх 288.45 км урт хагуу хучилттай авто замын төсийн Байгаль орчны менежмент төлөвлөгөө-2026

5		Авто замын барилгын томоохон гүүр хоолойн ажил дууссан тохиолдолд автомат камер суурилуулах	Трассын дагуу	Удаа	1.0	1	4.0	Жилд 1 удаа	
		Зардал					21.0		
6.Физик нөлөөлөл									
1	Ахуйн болон шингэн хаягдлаас үнэр ялгарч, ажилчид болон ойр орчинд таагүй нөлөөлнө.	Хог хаягдлын түр цуглуулах талбай болон ариун цэврийн газарт ариутгал, халдваргүйжүүлэлтийн арга хэмжээг авах	Төслийн талбай болон түүний ойр орчим	Удаа	ХОЗ*	4	ХОЗ*	Улиралд 1 удаа	MNS6767:2019 Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал эрүүл ахуй
2	Авто замын барилгын ажлын үйл ажиллагаанд ашиглагдах машин, техникийн хөдөлгөөн, үйл ажиллагаанаас дуу чимээ үүсэж амьтад	Дуу шуугиан үүсгэдэг эх үүсвэрийн орчимд дуу шуугианы хяналт, мониторинг хийж, стандартаас давсан тохиолдолд шуугиан бууруулах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэх	Дуу шуугиан гарч буй эх үүсвэрт	–	ХОЗ*	–	ХОЗ*	Үйл ажиллагааны турш	

Баянхонгор аймгийн Шинэжинст сумын Хотгорын нүүрсний уурхайгаас Өмнөговь аймгийн Гурвантэс сумын Нарийнсухайтын нүүрс тээврийн зам хүртэлх 288.45 км урт хагуу хучилттай авто замын төсийн Байгаль орчны менежмент төлөвлөгөө-2026

	үргэж дайжна.								
3	Авто замын барилгын гаднах гэрэлтүүлэг, кемп орчмын гэрэлтүүлгээс хүрээлэн буй орчинд гэрлийн бохирдол үүсэх	Кемпийн дотод журамд ашиглагдах шаардлагагүй үед гэрэл, цахилгаанаа унтрааж байх талаар ажилчдад сургалтад орох	төслийн ажилчид	удаа	0.5	1	0.5	Жилд 2 удаа	
7.Тусгай хамгаалалттай газар нутаг									
1	Төслийн үйл ажиллагааны газар шорооны ажлын дуучимээ, машин техникийн хөдөлгөөний нөлөөгөөр амьтад үргэж дайжих	Авто замын барилгын ажилд ашиглах зорилгоор гаргасан 1 худгийг замын ажил дууссаны дараагаар нарны хөдөлгүүр байршуулж туурайтан болон холын зайд ТХГН-аар нүүдэллэдэг зэрлэг ан амьтад ус уух нөхцөлийг бүрдүүлэх	ТХГН-т амьтны аймгийн хэсэгт тусгасан байршилд	ш	15.0	2	30.0	Жилд 1 удаа	Монгол Улсын Хилийн тухай хууль ISO 9001 стандарт
		Зардал					30.0		
		Нийт зардал					74.5		

6. ОРЧНЫ ТОХИЖИЛТ, НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Баянхонгор аймгийн Шинэжинст сумын нутагт орших Хотгорын чулуун нүүрсний уурхайгаас Өмнөговь аймгийн Гурвантэс сумын нутагт орших Нарийнсухайтын нүүрс тээврийн зам хүртэлх 288.45км авто зам төслийн зам барилгын ажил 2 жил үргэлжилж нийт 724.26 га талбай эвдрэлд өртөхөөр тооцоолсон.

Тус төслийн автозамын барилгын ажилд ашиглаж дууссан карьеруудыг MNS 5918: 2023 стандартыг баримтлан нөхөн сэргээлтийн ажлыг гүйцэтгэж, зам барилгын ажил бүрэн дуусмагц түр зам, түр кемпүүдийг мөн дээрх стандартын дагуу нөхөн сэргээх арга хэмжээг авна.

Нөхөн сэргээлтийн үндсэн 3 үе шатууд:

- Техникийн нөхөн сэргээлт
- Биологийн нөхөн сэргээлт
- Хяналт мониторинг

Хяналт мониторинг

Техникийн нөхөн сэргээлтээр хийж гүйцэтгэсэн ажил нь нөхөн сэргээлтийн ажлын зураг төсөл, стандартад нийцэж байгаа эсэхэд тавих явцын хяналтыг тухайн аж ахуйн нэгжийн байгаль орчны бодлого хариуцсан мэргэжилтэн, геодиз инженер, тоо хэмжээ инженерүүд оролцсон ажлын баг хийх бөгөөд нөхөн сэргээсэн талбайг орон нутагт хүлээлгэн өгөхийн өмнө мэргэжлийн комисс томилж, техникийн нөхөн сэргээлтийн ажлын үр дүн, уулын ажлын тогтворжилт, стандартад нийцсэн байдалд хэмжилт хийж, дүгнэлт гаргана. Гол анхаарах асуудал нь газрын хэлбэр, хэвгийжүүлэлт стандартад тохирох эсэх, нуралт гулсалт үүсэхээргүй, тогтворжилтыг хангасан байдал, хүн ба амьтанд аюулгүй байх нөхцөл хангагдсан эсэх, хортой хаягдлыг хэрхэн шийдвэрлэсэн байдал, биологийн нөхөн сэргээлт хийхэд бэлтгэгдсэн байдал зэрэг болно. Техникийн нөхөн сэргээлт хийсэн талбайг хүлээн авах явцад өмнө хийгдсэн хяналт, шалгалтын дүн, өгөгдсөн даалгавар, биелэлтийг шалгаж, энэ тухай хүлээн авах комисс эцсийн дүгнэлт гаргаж, акт үйлдэнэ.

Баянхонгор аймгийн Шинэжинст сумын Хотгорын нүүрсний уурхайгаас Өмнөговь аймгийн Гурвантэс сумын Нарийнсухайтын нүүрс тээврийн зам хүртэлх 288.45 км урт хатуу хучилттай авто замын төсийн Байгаль орчны менежмент төлөвлөгөө-2026

Биологийн нөхөн сэргээлт: Эвдэрсэн газрыг ургамжуулах MNS 5918:2023 стандартыг баримтлан биологийн нөхөн сэргээлтийн ажлын хүрээнд авто замын трассын ургамлын нөмрөгийн хээрийн судалгаан дээр үндэслэн дээрх ургамлуудаас биологийн нөхөн сэргээлтэд үет ургамлаас цөлийн ерхөг (*Agropyron desertiforum*), сайрын хялгана (*Stipa gareosa*), гололждуу эмзэг түүрүүт өлөнгө (*Psathyrostachys juncea*), хос үрийн талт ургамлаас коршинскийн харгана (*Caragana korschinskii*), нөмрөглөх ургамлаас бор бударгана (*Salsola passerina*), хуурайсаг шарилж (*Artemisia xerophytica*) тарихаар сонгосохоор гадна өөр бусад нутгийн ургамлын үрийг ашиглан нөхөн сэргээлтийг хийхээр төлөвлөлөө.

Хүснэгт-3 Орчны тохижилт, нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө

№	Орчны тохижилт, нөхөн сэргээлт	Нөхөн сэргээлтийн арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар хэмжээ	Хэмжих нэгж	Тоо хэмжээ	Нэгжийн зардал, /мян.төг/	Нийт зардал /сая.төг/	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
Орчны тохижилт, нөхөн сэргээлт								
1	Техникийн нөхөн сэргээлт	Карьеруудын ашиглалт дууссан техникийн нөхөн сэргээлтийг хийх	Карьер, түр зам болон түр кемп	га	306.01	ХОЗ*	ХОЗ*	“Эвдэрсэн газрыг ургамалжуулах Техникийн ерөнхий шаардлага” MNS 5918:2023 стандартыг баримтална
2	Биологийн нөхөн сэргээлт	Техникийн нөхөн сэргээлт дууссаны дараагаар үет ургамлууд ашиглан биологийн нөхөн сэргээлтийг хийх	Карьерууд	га	60	ХОЗ*	ХОЗ*	
3	Хяналт мониторинг	Техникийн нөхөн сэргээлтийн явц үр дүнд байгаль орчны мэргэжилтэн, геодиз инженер, тоо хэмжээ инженерүүдээс бүрдсэн ажлын хэсэг хяналт тавих	Карьерууд	ш	-	ХОЗ*	ХОЗ*	
4	Тэрбум хөдөлгөөний хүрээнд мод тарих	Тэрбум мод хөдөлгөөний төлөвлөлтийн дагуу Баянхонгор Шинэжинст сум болон Өмнөговь аймаг Гурвантэс суманд мод тарих	Аймаг, сумаас зааж өгсөн талбайд	ш	1000	ХОЗ*	ХОЗ*	Тэрбум мод үндэсний хөдөлгөөн

	Нийт						ХОЗ*	
--	------	--	--	--	--	--	------	--

7. ТҮҮХ, СОЁЛЫН ӨВИЙГ ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Төслийн талбайн археологийн авран хамгаалах малтлага судалгааг 2012 онд Шинжлэх ухааны академийн археологийн хүрээлэн хийж гүйцэтгэсэн бөгөөд уг судалгаагаар нийт 5 дурсгалыг малтан судалж, нөхөн сэргээж, тэмдэглэн баримтжуулалт хийсэн байна. Харин төслийн талбайн палеонтологийн нөөц баялгийн үнэлгээг 2023 онд Шинжлэх ухааны академийн палеонтологийн хүрээлэн хийж гүйцэтгэсэн бөгөөд судалгааны үед эртний амьтан ургамлын үлдвэр илрээгүй байна. Замын болон карьер олборлолтын үйл ажиллагааны явцад археологи, палеонтологийн дурсгал, олдвор санамсаргүй байдлаар олдсон тохиолдолд Соёлын өвийг хамгаалах тухай хуулийн 38.3-т заасны дагуу ажлаа зогсоож, энэ тухай сумын Засаг дарга, цагдаагийн болон уг асуудлыг хариуцсан байгууллагад нэн даруй мэдэгдэж, арга хэмжээ авна. Нөгөөтэйгүүр аймаг, сумдын түүх, соёлын биет бус өвийг түгээн дэлгэрүүлэхтэй холбоотой арга хэмжээнд хамтран оролцох.

Баянхонгор аймгийн Шинэжинст сумын Хотгорын нүүрсний уурхайгаас Өмнөговь аймгийн Гурвантэс сумын Нарийнсухайтын нүүрс тээврийн зам хүртэлх 288.45 км урт хагуу хучилттай авто замын төсийн Байгаль орчны менежмент төлөвлөгөө-2026

8. НҮҮЛГЭН ШИЛЖҮҮЛЭХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Хүснэгт-4 Нүүлгэн шилжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөө

№	Нөлөөлөлд өртөх иргэд	Нүүлгэн шилжүүлэх арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Тоо хэмжээ	Нэгжийн өртөг, сая/төг	Нийт зардал, сая/төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж
1	Нүүлгэн шилжүүлэлтийн төлөвлөгөө боловсруулах	Нүүлгэн шилжүүлэх эсвэл тохиролцох арга хэмжээг авах	замын трассын дагуу	1	15.00	15.00	Үйл ажиллагааны 2 дахь жилд нэмэлтээр гарч ирэх айл өрх
2		Нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээг, сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээтэй уялдуулан /адилтган/ авч хэрэгжүүлэх	замын трассын дагуу	1	10.00	10.00	Үйл ажиллагааны 2 дахь жилд
3		Авто замын трассын давхцалтай, нүүлгэн шилжүүлэх шаардлагатай тохиолдолд нүүлгэн шилжүүлэх арга хэмжээ авах	замын трассын дагуу	-	Айл өрхөөс хамааран харилцан адилгүй	ХОЗ*	Үйл ажиллагааны 2 дахь жил
Нийт						25.0	

Баянхонгор аймгийн Шинэжинст сумын Хотгорын нүүрсний уурхайгаас Өмнөговь аймгийн Гурвантэс сумын Нарийнсухайтын нүүрс тээврийн зам хүртэлх 288.45 км урт хагуу хучилттай авто замын төсийн Байгаль орчны менежмент төлөвлөгөө-2026

9. ХОГ, ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Хүснэгт-6 Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө

№	Хог хаягдлын ангилал	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Хэмжих нэгж	Нэгжийн зардал, сая/төг	Тоо хэмжээ	Нийт зардал, сая/төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
1	Энгийн хог хаягдал	Ахуйн хог хаягдлыг ангилан ялгаж цуглуулах саван дээр тэмдэг тэмдэглэгээг байршуулах	Түр кемп, бутлуур, цемент, асфальта үйлдвэр	Ширхэг	0.75	3.00	2.25	Төслийн ажиллах хугацаанд	Хог хаягдлын тухай хуулийн 15 дугаар зүйл (Шинэчилсэн найруулга), Аюултай хог хаягдлыг түр хадгалах, цуглуулах, тээвэрлэх, дахин боловсруулах, устгах болон бүртгэх, тайлагнах журам
2		Ахуйн хог хаягдлын ангилан ялгах түр цэг байгуулж, тэмдэг тэмдэглэгээ байршуулах	төслийн талбай	Ширхэг	2.5	1.00	2.5	Төслийн ажиллах хугацаанд нэг удаа	Хог хаягдлын тухай хуулийн 4-р бүлэг БОАЖ-ын сайдын 2018 оны 11-р сарын 17 өдрийн А/443-р тушаалын хавсралт Энгийн хог хаягдлыг ангилах, цуглуулах,

Баянхонгор аймгийн Шинэжинст сумын Хотгорын нүүрсний уурхайгаас Өмнөговь аймгийн Гурвантэс сумын Нарийнсухайтын нүүрс тээврийн зам хүртэлх 288.45 км урт хагуу хучилттай авто замын төсийн Байгаль орчны менежмент төлөвлөгөө-2026

								тээвэрлэх, дахин боловсруулах, сэргээн ашиглах, устгах, булшлах үйл ажиллагаанд тавигдах ерөнхий шаардлага	
3		Энгийн хог хаягдлыг гэрээт ААН-ээр зөөвөрлүүлэх	Төслийн талбай	удаа	ХОЗ*	-	ХОЗ*	Гэрээнд заасны дагуу	Хог хаягдлын тухай хуулийн 10.2.4-р зүйл, 4-р бүлэг
4		“эх үүсвэрээс гарах хог хаягдлын кодчилсон жагсаалт”-ын дагуу энгийн хог хаягдлын тоо бүртгэлээ хөтөлж, Засаг даргад хүргүүлэх,	Төслийн талбай	удаа	ХОЗ*	1.0	ХОЗ*	Жил бүр	БОНХЯ-ны 2018 оны А/428 дугаар тушаал Хог хаягдлын улсын тоо бүртгэл хөтөлөх, тайлагнах журмын хавсралтын дагуу
5		Төслийн талбай орчмын эргэн тойронд 50 м зайд цэвэрлэгээ хийж, хог хаягдлын хэмжээг тэмдэглэн, гэрээний дагуу хог хаягдлыг тээвэрлүүлэх	замын трассаас 50м зайд	удаа	ХОЗ*0	2.00	ХОЗ*	Жилд 2 удаа	Хог хаягдлын тухай хуулийн 10.2.10 дугаар заалт
6	Аюултай хог хаягдал	Аюултай хог хаягдлыг ангилан ялгаж эх үүсвэр дээр түр хадгалах цэг байгуулах, төслийн талбайд зориулалтын савыг байрлуулан, тэмдэг тэмдэглэгээ байршуулах	Төслийн талбай	ш	2.5	1.0	2.5	Жилд 1 удаа	Хог хаягдлын тухай хуулийн 5-р бүлэг

Баянхонгор аймгийн Шинэжинст сумын Хотгорын нүүрсний уурхайгаас Өмнөговь аймгийн Гурвантэс сумын Нарийнсухайтын нүүрс тээврийн зам хүртэлх 288.45 км урт хагуу хучилттай авто замын төсийн Байгаль орчны менежмент төлөвлөгөө-2026

7	Аюултай хог хаягдалтай харьцаж ажиллах үеийн зааварчилгааны талаар сургалт орох	Нийт ажилчдад	удаа	1.00	1.00	1.00	Жилд 1 удаа	
8	Аюултай хог хаягдал тээвэрлэх, устгах эрх бүхий байгууллагатай гэрээ байгуулан аюултай хог хаягдлыг тээвэрлүүлэх, устгуулах	Төслийн талбай	кг	ХОЗ*	-	ХОЗ*	Жилд 1 удаа	
9	“эх үүсвэрээс гарах хог хаягдлын кодчилсон жагсаалт”-ын дагуу аюултай хог хаягдлын бүртгэл хөтөлж хяналтыг тавьж, бүртгэл хөтлөх тайланг холбогдох эрх бүхий байгууллагад			ХОЗ*	-	ХОЗ*	Жилд 1 удаа	Хог хаягдлын тухай хуулийн 28 дугаар зүйл
Нийт						8.25		

Баянхонгор аймгийн Шинэжинст сумын Хотгорын нүүрсний уурхайгаас Өмнөговь аймгийн Гурвантэс сумын Нарийнсухайтын нүүрс тээврийн зам хүртэлх 288.45 км урт хатуу хучилттай авто замын төсийн Байгаль орчны менежмент төлөвлөгөө-2026

10. ОСОЛ, ЭРСДЭЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Хүснэгт-5 Осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө

№	Болзошгүй аюул, осол, сөрөг нөлөөлөл	Урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Хэмжин нэгж	Тоо хэмжээ	Нэгжийн зардал, сая/төг	Нийт зардал, сая/төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
1	Байгалийн гамшигт үзэгдэл	Төслийн онцгой байдал, осол эрсдэлийн үед “Аюулын үед хэрэгжүүлэх төлөвлөгөө”-г боловсруулах, ажилчдад танилцуулах	Авто зам	удаа	1	ХОЗ*	ХОЗ*	3 жилд 1 удаа	Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай хууль Гамшгаас хамгаалах тухай хууль
2		Газар хөдлөлт , Байгалийн аюул гамшгийн үед авах арга хэмжээний талаар мэргэжлийн байгууллагаар сургалт зохион байгуулуулах	Нийт ажилчдад	удаа	1	3.00	3.0	Жилд 1 удаа	
3		ОБЕГ-ын мэдээ болон цаг агаарын станцын мэдээг үйл ажиллагаанд ашиглаж, болзошгүй аюулаас урьдчилан сэргийлэх сэрэмжлүүлэг мэдээ, дохиог хүмүүст дамжуулан анхааруулга өгч ажиллах	Нийт ажилчдад	удаа	удаа	ХАБЭА-н зардлаас	ХАБЭА-н зардлаас	Үйл ажиллагааны турш	
4		Гал унтраах багаж хэрэгслийн иж бүрдлийг бүрдүүлж төслийн талбайд байршуулах, гал унтраах хэрэгслийн хэвийн үйл	Нийт төслийн талбай дагуу	ш	11	0.2	2.2	Үйл ажиллагааны турш	

Баянхонгор аймгийн Шинэжинст сумын Хотгорын нүүрсний уурхайгаас Өмнөговь аймгийн Гурвантэс сумын Нарийнсухайтын нүүрс тээврийн зам хүртэлх 288.45 км урт хагуу хучилттай авто замын төсийн Байгаль орчны менежмент төлөвлөгөө-2026

		ажиллагаанд үзлэг шалгалт хийх							MNS4244:1994. MNS0639:2016.
5		Гал түймрийн үед авч хэрэгжүүлэх ажлын төлөвлөгөөг гарган ажиллагсад мэргэжлийн байгууллагын тусламжтай сургалт зохион байгуулах	Нийт төслийн талбай дагуу	ш	№	1.0	1.0	Жилд 1 удаа	
6		Галын аюулын талаар анхааруулга самбар, аваарын гарц цуглах цэгийн тэмдэг байрлуулах	Нийт төслийн талбай дагуу	ш	1	0.15	0.15	Үйл ажиллагааны турш	
7	Үйл ажиллагааны осол гэмтэл	Ажилчдыг хөдөлмөр хамгааллын хувцас хэрэгслээр хангах	Нийт төслийн талбай дагуу	багц	-	ХОЗ*	ХАБЭА-н зардлаас	Үйл ажиллагааны турш	MNS6654:2017. MNS ISO13688:2000.
8		Бүх ажилчдад хөдөлмөр хамгаалал аюулгүй ажиллагааны зааварчилгаа өгөх	Нийт төслийн талбай дагуу	удаа	өдөр тутам	ХАБЭА-н зардлаас	ХАБЭА-н зардлаас	Үйл ажиллагааны турш	Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай хууль
9	Автомашинны осол аваар	Замын хөдөлгөөний аюулгүйн дүрмийг мөрдөж ажиллах талаар нийт ажилчдад сургалт орох	Ажилчид	удаа	1	ХАБЭА-н зардлаас	ХАБЭА-н зардлаас	Үйл ажиллагааны турш	Замын хөдөлгөөний дүрэм, Замын аюулгүй байдлын тухай хууль
10	Химийн бодис	Авто замын барилгын ажилд ашиглах битумыг хор аюулын лавлах мэдээлэлд заасны дагуу хадгалах, тээвэрлэх, ашиглах ба асгаралт үүсэж болзошгүй аюул, ослын үед ажиллах журмыг боловсруулж ажилчдад танилцуулах	Төслийн талбай	удаа	ашиглаж эхлэхээс дуусах хүртэл	-	ХАБЭА-н зардлаас	Үйл ажиллагааны турш	Монгол Улсын Шадар сайд, БОАЖ-ын сайд, ЭМ-ийн сайдын 2017 оны 05 дугаар сарын 23-ны өдрийн 54/А/136/А/215 дугаар хамтарсан тушаалын хавсралт

Баянхонгор аймгийн Шинэжинст сумын Хотгорын нүүрсний уурхайгаас Өмнөговь аймгийн Гурвантэс сумын Нарийнсухайтын нүүрс тээврийн зам хүртэлх 288.45 км урт хагуу хучилттай авто замын төсийн Байгаль орчны менежмент төлөвлөгөө-2026

11		Химийн бодис асгарах, алдагдах үед ашиглах нэг бүрийн хамгаалах хэрэгсэл, саармагжуулах асгаралтын иж бүрдлийг бэлэн байлгах	Төслийн талбай	ш	ш	1.00	1.0	Үйл ажиллагааны турш	Химийн хорт болон аюултай бодис хадгалах, тээвэрлэх, ашиглах, устгах журам MNS4992:2000
	Нийт						7.35		

11. ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨР

Төслийг хэрэгжүүлэх явцад Сэкер Ресорсус Монголиа ХХК аас байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээ болон байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөөнд тусгасан сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ, тухайн орчинд төслийн үйл ажиллагаанаас шалтгаалан гарсан өөрчлөлтүүдийг тодорхойлох, хянах зорилгоор зайлшгүй хянаж байх үзүүлэлтүүд, түүний тодорхойлолт, хуваарь, баримтлах стандарт, аргачлал, зардлыг тодорхойлон “Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө боловсруулах, хянан батлах, тайлагнах журам”, “Байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээ хийх аргачлал”-ийн 4-р хэсэг болох Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө боловсруулах аргачлалд заасны дагуу байгалийн бүрдэл тус бүрээр энэхүү орчны хяналт 8-32 шинжилгээний хөтөлбөрийг (ОХШХ) боловсруулав. Төслийн хүрээнд орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийг дотоод хяналт шинжилгээ, гадаад буюу хөндлөнгийн хяналт шинжилгээ, хамтын оролцоотой хяналт шинжилгээ гэсэн 3 хэлбэрээр хэрэгжүүлэхээр төлөвлөж нийт 36,768,400 төгрөг зарцуулахаар байна.

Хүснэгт-7 Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр

№	Хяналт шинжилгээ хийх үзүүлэлтүүд	Хяналтын цэгийн байршил дотоод хяналтын байршил/	Хугацаа ба давтамж	Нэгжийн зардал, сая/төг	Нийт зардал, сая/төг	Баримтлах стандарт, арга, аргачлал
Дотоод хяналт шинжилгээний хөтөлбөр						
1	Дуу чимээ	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Түр кемп-12 Чулуу бутлуурын орчим ▪ Цемент үйлдвэрүүд ▪ Асфольта ▪ Хяналтын цэгүүд 	1-3 улиралд, улиралд-1 удаа	2,5	2,5	MNS 4585: 2016 Агаарын чанар. Техникийн ерөнхий шаардлага
2	Агаарын чанар Орчны тоосжилт (PM2.5, PM10, TSP, CO, NO2, SO2)	<ul style="list-style-type: none"> • Авто замын трасс дагуу болон туслах түр зам 	1-3 улиралд, улиралд-1 удаа	7.5	7.5	MNS 4585: 2016 Агаарын чанар. Техникийн ерөнхий шаардлага

Баянхонгор аймгийн Шинэжинст сумын Хотгорын нүүрсний уурхайгаас Өмнөговь аймгийн Гурвантэс сумын Нарийнсухайтын нүүрс тээврийн зам хүртэлх 288.45 км урт хагуу хучилттай авто замын төсийн Байгаль орчны менежмент төлөвлөгөө-2026

		<ul style="list-style-type: none"> Карьерууд Чулуу бутлуур орчим Цемент үйлдвэр Асфольта үйлдвэр Хяналтын цэг 				
3	Хөрсний хими болон физик Хүнд металл	<ul style="list-style-type: none"> Түр кемп-12 Зогсоолын талбай Авто замын трасс дагуу болон туслах түр зам Карьерууд Чулуу бутлуур орчим Цемент үйлдвэр Асфольта үйлдвэр Хяналтын цэг 	1-3 улиралд, улиралд-1 удаа	1.5	1.5	MNS 2305:1994 Хөрс. дээж авах, савлах, тээвэрлэх, хадгалах журам MNS 5850:2019 Хөрсний чанар. Хөрсөнд агуулагдах бохирдуулах бодисын зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ
4	Усан орчин Ерөнхий хими физикийн шинжилгээ,	Авто замын барилгын ажилд ашиглаж буй 20 худгаас	1-3 улиралд, улиралд-1 удаа	2.3	2.3	MNS 0900:2018 Ундны ус. Эрүүл ахуйн шаардлага, түүнд тавих хяналт MNS6148:2010 Усны чанар. Газрын доорх усыг бохирдуулагч бодисын зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ MNS ISO5667-11:2000. Усны чанар-дээж авах: 11-р бүлэг. Гүний уснаас дээж авах зөвлөмж
5	Ургамлан нөмрөг	<ul style="list-style-type: none"> Түр кемп-12 Зогсоолын талбай Авто замын трасс дагуу болон туслах түр зам 	1-3 улиралд, улиралд-1 удаа	5.0	5.0	Батлагдсан аргазүй

Баянхонгор аймгийн Шинэжинст сумын Хотгорын нүүрсний уурхайгаас Өмнөговь аймгийн Гурвантэс сумын Нарийнсухайтын нүүрс тээврийн зам хүртэлх 288.45 км урт хагуу хучилттай авто замын төсийн Байгаль орчны менежмент төлөвлөгөө-2026

		<ul style="list-style-type: none"> • Карьерууд • Чулуу бутлуур орчим • Цемент үйлдвэр • Асфальта үйлдвэр • Хяналтын цэг 				
Зардал 10					18,8	
6	Гадаад буюу хөндлөнгийн хяналт шинжилгээ	Дотоод хяналтын цэгүүдэд	Жилд 1 удаа	1232.7	12.7	Холбогдох стандартын дагуу
7	Хамтын оролцоотой хяналт шинжилгээний хөтөлбөр	Дотоод хяналт хийх явцад хамтран оролцоог хангаж хэрэгжүүлэх	2-3 улиралд, улиралд-1 удаа	ХОЗ*	ХОЗ*	
Нийт					31,5	

12. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ УДИРДЛАГА ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Хүснэгт-8 Удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө

№	Төлөвлөсөн арга хэмжээ	Урьдчилан тооцсон төсөв, сая/төг	Хэрэгжүүлэх хуваарь	Хариуцсан албан тушаалтан
1	Орон нутгийн иргэдийг мэдээлэлээр хангах, ажлын байрыг олгож хамтран ажиллах	ХОЗ*	Үйл ажиллагаа эхлэсэнээс дуусах хүртэл	Удирдлага, ХАБЭА
2	Байгаль хамгаалах тэмдэглэлт өдрүүдийг зохион байгуулж, орон нутгийн иргэдийн оролцоог идэвхжүүлэх, сургалт, уулзалт зохион байгуулах, тэдний санал зөвлөмжийг БОМТ-тэй уялдуулан хэрэгжүүлэх	ХОЗ*	Жилд 3 удаа	ХАБЭА-БО хэлтэс БО-ны мэргэжилтэн
	Нийт	ХОЗ*		

13. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ХЭРЭГЖИЛТИЙГ НӨЛӨӨЛЛИЙН БҮСИЙН ОРШИН СУУГЧДАД ТАЙЛАГНАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Хүснэгт-9 Нөлөөллийн бүсийн оршин суугчдад тайлагнах төлөвлөгөө

№	БОМТ-ний биелэлтийг тайлагнахад оролцогч талууд	Тайлагнах хэлбэр	Мэдээллийн агуулга	Зохион байгуулах хугацааны тов	Тайлагнах зардал	Хариуцан зохион байгуулах	Зохион байгуулах газар
1	Баянхонгор аймгийн Шинэжинст сумын 1 болон 3 дугаар баг, Өмнөговь аймгийн Гурван тэс сумын 1-5 дугаар багуудын ИНХ-д болон бусад хурал зөвлөгөөн	БОМТ-ний хүрээнд гүйцэтгэсэн ажлын хураангуй РРТ	БОМТ-ний хүрээнд гүйцэтгэсэн ажлын хураангуй	Тухайн жилд	ХОЗ*	Төслийн менежер, Байгаль орчны мэргэжилтэн	Багийн төв
2	Баянхонгор болон Өмнөговь аймгийн БОАЖГ-т	Тайлангийн эх хувь хэвлэмэл албан бичгийн хамт, мөн цахимаар илгээх	тухайн жилийн тайлан	11 дүгээр сарын 1-ний дотор	ХОЗ*		Аймгийн БОГазар
3	БОУАӨЯам	eis.mn цахим системд оруулах	тухайн жилийн тайлан	11 дүгээр сарын 1-ний дотор	ХОЗ*		Улаанбаатар

Баянхонгор аймгийн Шинэжинст сумын Хотгорын нүүрсний уурхайгаас Өмнөговь аймгийн Гурвантэс сумын Нарийнсухайтын нүүрс тээврийн зам хүртэлх 288.45 км урт хатуу хучилттай авто замын төсийн Байгаль орчны менежмент төлөвлөгөө-2026

14. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БОМТ-Г ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ ЗАРДЛЫН ХУРААНГУЙ

Хүснэгт-10 БОМТ-г хэрэгжүүлэх зардал

№	Байгаль орчныг хамгаалах арга хэмжээ	Нийт зардал /сая.төг/
1	Сөрөг нөлөөллийг бууруулах чиглэлээр	75.6
2	Орчны тохижилт нөхөн сэргээлт	ХОЗ*
3	Түүх соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө	ХОЗ*
3	Нүүлгэн шилжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөө	25.0
4	Осол, эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө	7,35
5	Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө	8,25
6	Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх	31.5
7	Удирдлага зохион байгуулалт төлөвлөгөө	ХОЗ*
8	БОМТ-ний хэрэгжилтийг нөлөөллийн бүсийн иргэдэд танилцуулах	ХОЗ*
	Нийт зардал /сая.төг/	148.6